

METODOLOGIES D'ACCIÓ COMPLETA

RESUM

- *Les metodologies d'acció completa són aquelles que ajusten els procediments didàctics a la realització d'un cicle d'acció completa.*
- *Fixen l'abast dels objectius en funció de la zona de desenvolupament pròxim (ZDP).*
- *Desenvolupen capacitats i valoren competències.*
- *A través de la valoració pretenen la significació del guany de coneixement adquirit.*

Aquestes metodologies incorporen tots els procediments didàctics necessaris per tal de complir amb cadascuna de les fases que defineixen l'acció completa. En el nostre model incorporem objectius didàctics de contingut i competències bàsiques, el dossier d'aprenentatge i els procediments de l'avaluació formadora.

<i>Acció completa</i>	<i>Metodologies didàctiques d'acció completa</i>
<i>Fases</i>	<i>detall</i>
Identificació	Descripció
	Objectius
	Abast
Dialèctica pensament-acció	Planificació
	Recerca
	Decisions
Execució	Recursos
	Realització
	Reconducció
Valoració	Conclusió
	Significació
	Avaluació

Correspondència entre les quatre fases bàsiques del cicle i les metodologies d'acció completa.

La **descripció** de la unitat didàctica és la proposta de treball que pot ser un problema, un projecte o una tasca determinada. La condició és transcendir de l'espai conceptual teòric i concretar amb una proposició pràctica. També cal tenir en compte que l'alumnat a mesura que va adquirint competències en la metodologia, la descripció permet disminuir les orientacions guiades.

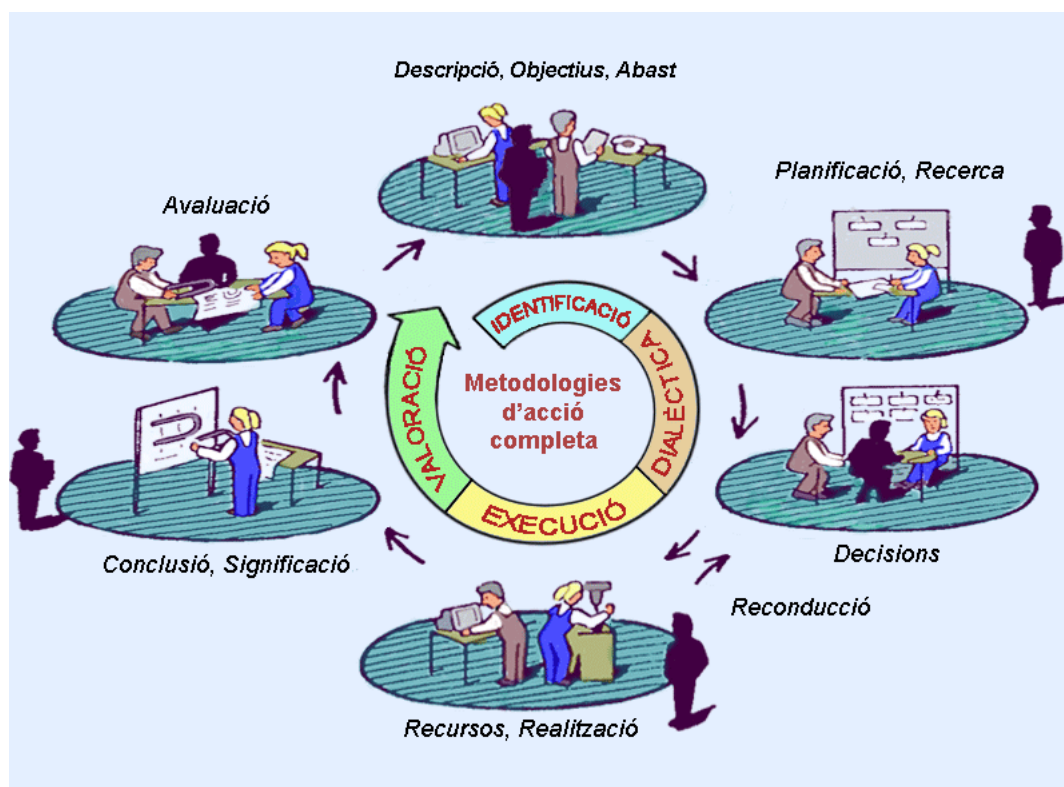
Els **objectius** i el seu **abast** fixen el marc d'actuació. Com és de suposar, han d'estar en consonància amb les capacitats reals de desenvolupament de l'alumnat; és el que en pedagogia s'anomena la ZDP (zona de desenvolupament pròxim). Afinar en la determinació de la ZDP, és una de les capacitats que ha desenvolupar el professorat per tal de fixar correctament el marc d'actuació. Queda clar, que s'ha de preveure per a l'alumnat un guany de coneixement per sobre del que està en el seu domini, però sense allunyar-se massa de la ZDP.

Per a poder créixer en capacitats clau com la **planificació** i la **recerca** de coneixement, es fa necessari que l'alumnat sigui protagonista de l'acció. Cal disposar d'un entorn propici que els deixi espai per a les iniciatives i a la presa de **decisions**. Aprendre nous conceptes a través de l'estudi requereix un esforç que només es manté si existeix una sòlida voluntat i motivació per fer-ho; una bona manera d'aconseguir-ho és propiciant espais de decisions compartides i estimular la iniciativa des de l'acompanyament. Un dels errors més comuns del professorat és retallar aquest espai de temps per a la iniciativa i la presa de decisions, i suplir-ho donant instruccions concretes amb la finalitat de "guanyar temps".

Els **recursos** per a dur a terme la realització d'accions en un institut, són els que són. No ens podem quedar bloquejats pensant que són insuficients (per definició sempre ho seran), la reivindicació argumentada és sana i es justifica traient el màxim de profit del que podem disposar. Les TIC són eines relativament assequibles i actualment poden donar una nova dimensió a les metodologies didàctiques. Com més personalitzats i dotats (per matèries) siguin els espais a on s'imparteixin les metodologies d'acció completa, millors resultats es podran obtenir. Un espai d'aula que només disposi de taules, cadires i pissarra no és un lloc apropiat per a impartir-les.

L'execució d'una tasca permet mantenir la dialèctica entre pensament i acció. La majoria de les persones necessiten fer una **realització** per a aprofundir en la dialèctica. En multitud d'ocasions les dificultats per superar amb èxit una tasca planificada és per manca de coneixement en el moment de fer les previsions (conceptes, procediments, utilització de recursos...). Quan l'equip o la persona aprecien aquesta mancança se'ls fa evident que necessiten tornar a la planificació i proveir-se de més coneixements. (sigui estudi, càlcul, normes...) La previsió d'aquest fet "*imprevist*" és la **reconducció** necessària per a revisar la planificació. És important que el professorat tingui cura en observar i valorar la seva intervenció en la presa de decisions; una mica de reconducció és símptoma de que els objectius no són tan fàcils d'assolir i la planificació necessita millorar. Un excés de reconducció vol dir que la planificació no és correcta i segurament els objectius són fora de la ZDP. L'absència de reconducció pot donar a entendre que el procés funciona correctament, però també podria ser que no hi hagi guany d'aprenentatge en la consecució dels objectius. L'anàlisi reflexiu dels processos de reconducció donen les millors dades per a noves propostes de treball.

La **valoració** crítica de l'alumnat sobre la tasca realitzada, els hi dona la visió global de tot el procés. És important que aquesta tasca la faci inicialment l'alumnat sense intervenció de les valoracions del professorat. La reflexió crítica sobre la tasca realitzada, consolida la **significació** del coneixement adquirit. Des d'un punt de vista constructivista de l'aprenentatge, la consolidació significativa del coneixement permet progressar en resoldre problemes cada vegada més complexos; és l'ampliació de la ZDP, i una volta en l'espiral de l'acció completa. Aconseguir que l'alumnat arribi a conclusions, faci valoracions crítiques ajustades a la tasca realitzada, i participi en l'avaluació, és la finalitat de l'**avaluació** formadora.

Intervenció del professorat en el nucli de l'acció per a les diferents fases d'una metodologia d'acció completa.

- Exemples de metodologies d'acció completa

Leittext:

El Leittext és un mètode pedagògic d'origen alemany. A través del BIBB (Institut Federal per a la Formació Professional), ens va arribar a Catalunya a l'any 1991, com una metodologia útil per a la formació professional. La originalitat del Leittext resideix en resoldre un qüestionari de preguntes en la etapa inicial de la informació. Aquestes preguntes són específiques i preparades pel professorat, de les quals, s'espera que l'alumnat s'adoni compte dels conceptes i procediments que els cal abordar en el projecte. L'alumnat ha de respondre a les preguntes tot fent una recerca a les fonts d'informació que acompanyen a la proposta.

El Leittext divideix l'acció completa en sis etapes, i el nostre model de Leittext, desenvolupat per l'equip de metodologies, li vam incorporar el contracte didàctic i la coavaluació.

Artefacte:

El mètode de l'artefacte es fonamenta en l'anàlisi d'objectes, planteja qüestionaris de preguntes relacionades amb l'objecte d'estudi des de tots els punts de vista possibles. Els qüestionaris s'agrupen per contextos tipificats: el tecnològic, el sostenible, l'econòmic, el personal i el social són els més habituals.

La metodologia parteix de la premissa que tots els objectes artefactes estan lligats amb relacions de dependència. Per exemple: el cotxe va lligat als derivats del petroli, als motors d'explosió, a la xarxa viària, a una forma de viure... El mètode de l'artefacte va ser una de les primeres metodologies emprades per a la indústria per a millorar els productes.

En el camp de l'educació, la metodologia de l'artefacte té aplicació en Tecnologies per a comprendre la funció i el funcionament dels objectes tecnològics. Quan els artefactes són proposats com un treball d'anàlisi en el qual l'alumnat ha de fer recerca i propostes de millora en el disseny, es pot considerar que la metodologia és una acció completa.

WebQuest:

La WebQuest és una metodologia que gairebé centra tota l'activitat en la recerca a través d'internet. Està estructurada de manera que l'alumnat es pugui exercitar en un ampli ventall de competències bàsiques com és l'anàlisi, la síntesi, el tractament de la informació, presentacions, etc. La metodologia està pensada per a usar internet com a eina educativa i s'estructura sota la seqüència de l'acció completa.

Aquesta metodologia té un fort impacte en el desenvolupament de les TIC en educació i ha d'ajudar en gran manera al canvi de paradigma docent. Existeix una comunitat catalana de WebQuest i el curs de formació en TIC de l'xtec D-109.

Cas:

La metodologia del cas tracta d'una situació real o realista en la qual s'estableix un procés de discussió. Possibilita l'exercici de la dialèctica reflexiva, afavorint la comprensió de temes que es poden resoldre de diverses maneres. L'alumnat ha de presentar una solució argumentada al cas proposat.

El cas és una metodologia activa on l'alumnat ha prendre la iniciativa i cercar solucions. Aquest fet els condueix a la recerca i als procediments de l'acció completa.